

Годован Олександр Петрович
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 025 Музичне мистецтво,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент
Чернишова Анна Михайлівна

РОЛАНД ДІЄНС – ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК СУЧАСНОГО ГІТАРНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядається творча діяльність видатного французького гітариста сучасності – Роланда Дієнса. Відзначаються специфічні риси його композиторського й виконавського стилю.

***Ключові слова:** творча діяльність, Роланд Дієнс, гітарне мистецтво, музичний стиль, манера,*

Постановка проблеми. Ім'я Роланда Дієнса (франц. Roland Dyens) є одним з найвідоміших у сфері сучасного світового гітарного мистецтва. Його композиторський внесок, за своїм значенням і впливом на цілий ряд музичних явищ у цій сфері, важко переоцінити, а цікава виконавська манера стала своєрідною моделлю сучасного гітариста, який, для того, щоб вписатися в різноманітний світ музичної культури теперішнього часу, постає перед необхідністю виходу за рамки вузького напрямку й повинен, так чи інакше, поєднувати багато стилів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досліджувати гітарну творчість Роланда Дієнса цікаво та перспективно. Його твори є досить популярними, їх регулярно включають у програми концертів, фестивалів і конкурсів. Водночас відсутні масштабні дослідження, присвячені композитору та його творчому спадку, є лише деякі вітчизняні та зарубіжні публікації останніх років (А. Брагін, Ш. Біверс, Д. Дюарт, Д. Кордова, В. Ткаченко та ін.), чого не достатньо для розуміння музики Роланда Дієнса в контексті гітарної музики ХХ століття.

Мета статті – розглянути творчу діяльність видатного французького гітариста сучасності – Роланда Діенса.

Виклад основного матеріалу. Відомий французький музикант, композитор, аранжувальник та виконавець на класичній гітарі – Роланд Дієнс – народився 19 жовтня 1955 року в Тунісі, який був на той час французькою колонією. Гітарою почав займатися у 9 років, а через чотири роки стає учнем Альберто Понсе, і під його керівництвом у 1976 році закінчує Паризьку школу музики (Ecole Normale de Musique de Paris) [5].

За роки своєї активної виконавської діяльності Роланд Дієнс отримав багато нагород і спеціальних призів на престижних конкурсах, у тому числі – спеціальний приз конкурсу «Citta di Alessandria» (Італія) і знамениту премію «Grand Prix du Disque». У 1988 році, за версією французького журналу «Гітарист» («Guitarist»), він увійшов до числа 100 найкращих на той час гітаристів усіх стилів і напрямів [5].

Його сольні концерти не тільки ставали подією, а іноді й шокували публіку. Навіть ті, хто був далекий від мистецтва, говорили його нестандартність та емоційну відкритість, барвисту, тонко нюансовану гру, імпровізації перед початком концертів і особливе ставлення до публіки. С. Біверс охарактеризував виконавський стиль Роланда Діенса наступним чином: «Тонкість і вишуканість, ритмічна точність і свобода, винахідливість, поєднання імпровізаційного польоту й продуманості, філігранна деталізація й при цьому ясне відчуття цілого, сплав класичної традиції з елементами джазу, року й багатьох інших музичних напрямів – ось це мої відчуття від його музики і його гри» [2, с. 105].

Гітару Роланд Дієнс називав частиною свого тіла. «Моїм першим бажанням було не стільки зрозуміти, як грати на гітарі; я чомусь відразу ж захотів скласти на ній музику», – згадував він у своєму інтерв'ю [4]. У подальшому його композиторський дар втілювався у створенні великої кількості творів для гітари, написаних у різних формах і стилях. В основі завжди лежали різні підходи до техніки, звуку й фактури, характерні для класичної академічної школи. Однак композитор активно й вільно взаємодіяв з мовами інших музично-художніх світів.

Творчість Роланда Діенса поділяється на дві основні категорії: оригінальні твори та переробки музики різних авторів. Серед останніх слід відзначити двотомник «Chansons francaises», у який увійшли обробки знаменитих пісень Едіт Піаф, Шарля Трені та інших французьких авторів. Митець неодноразово створював і свої версії як творів академічної музики (Ф. Шопен, Е. Саті), так і джазових стандартів (наприклад, збірка «Night and Day») [1].

Із власної музики Роланда Діенса великою популярністю користуються його твори «Tango en skai» від 1985 року, «Libra Sonatine» від 1986 року та «Valse en skai» від 1994 року. Серед інших творів музиканта для гітари соло відомими є такі п'єси: «Trois Saudades» (1980 р.), «Trois pieces polyglottes» (1992 р.), «Songe Capricorne» (1994 р.), «L. B. Story – a Leonard Bernstein et Leo Brouwer» (1994 р.), «Santo Tristo» (1997 р.), «Ville d'Avril – Hommage a Boris Vian» (1999 р.), цикл «20 lettres» (2001 р.), «Triaela» (2001 р.), «Valse des Anges» (2005 р.), «Djembe» (2007 р.), «Anyway» (2007 р.), збірка «Les 100 de Roland Dyens», 100 дидактичних п'єс різного рівня складності, різних років. Перу Роланда Діенса також належать гітарні концерти: «Concerto metis» – для гітари й струнного оркестру, «Concertomaggio» – для двох гітар і струнного оркестру, «Concerto en si» – для гітари й оркестру гітар. Відомими є і його п'єси для ансамблів гітар – «Cote Nord» (для 2 гітар), «Bresils», «Hamsa», «Comme un rond d'eau» та «Austin Tango» (для 4 гітар), «Rythmaginaires» та «Cote Sud» (для 8 гітар) [1].

З глибоким трепетом ставився Роланд Дієнс до своєї рідної французької культури. На нього здійснив великий вплив Клод Дебюссі й, у першу чергу, такі риси його творчості, як «вишуканість, витонченість і модернізм», а також його специфічна «французькість» [3]. Особливий інтерес у музиканта викликав своєрідний національний жанр французького шансону, який надихнув його на створення чудових аранжувань двадцяти шести пісень, таких, наприклад, як «Насолода любові» («Plaisir d'Amour») або «Побачити знову Париж» («Revoir Paris»).

Класична академічна виконавська школа перепліталася в творчості Роланда Діенса із захопленням джазом. Власне джаз сам музикант називав своєю

найулюбленішою стильовою сферою. Джазовими гармоніями, ритмами й духом джазової імпровізаційності пронизано багато його творів, можливо, навіть більшість. «Для мене джаз – це більше, ніж стиль у музиці, ніж напрямок у ній. Це особливе ставлення, особлива філософія, особливий спосіб існування в житті та в музиці» – стверджував Роланд Дієнс [4]. Поряд з активним використанням музичної мови джазу у своїх авторських творах, природним виявилось і його звернення до зразків джазової класики, до золотих джазових стандартів. Так з'явилися чудові аранжування «Хмар» («Nuages») Джанго Рейнхарда, «Біля опівночі» («Round Midnight») Телоніуса Монка та інші.

Поряд із класикою та джазом, особливою любов'ю й творчою увагою Роланда Дієнса користувалася бразильська музика. «Бразилія, її дух – щось абсолютно фундаментальне для мене, – говорив маестро. – Це те, що проявляється в моїх смаках, у ставленні до людей... Коли мені було двадцять років, я хотів грати тільки бразильську музику. І навіть коли мені доводилося відходити від цього, бразильський дух продовжував жити усередині мене, він тік в моїй крові, був присутній в усіх іпостасях моєї творчості. Бразильська музика вже стала частиною мене. Вона являє собою все те, що я люблю в музиці: свободу і деяку суворість, і в той же час гнучкість» [4]. У багатьох його творах чутно стилістичні риси таких бразильських танцювально-музичних жанрів як самба, шору, а також боса-нова. Особливою пишнотою відрізняється аранжування теми боса-нови «Щастя» («Felicidade») Антоніу Карлуша Жобіма.

Роланд Дієнс пішов з життя 29 жовтня 2016 року. Це стало величезною втратою для всього світового гітарного співтовариства.

Висновки. У підсумку відзначимо, що Роланд Дієнс не тільки тонко й глибоко відчував природу музики, особливості звучання й техніки гітари, він також наголошував на тому, що слід бути сміливими й щирими у своїй творчості. Завдяки своєму неабиякому таланту він став особливо знаковою фігурою, яка символізує образ сучасного гітариста, що спирається на фундамент класичної традиції, і водночас, відкритий впливам інших різних музичних стилів, напрямків і навіть культур.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у з'ясуванні технік створення митцем художньої атмосфери музичного твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Beauvais, W. Truth and Matter: Tribute to Roland Dyens (1955-2016). Ludvig-
van: Museland Media Inc. URL: <https://www.ludwigvan.com/toronto/2016/11/23/truth-and-matter-tribute-to-roland-dyens>.
2. Beavers S. Homage in the Solo Guitar Music of Roland Dyens. The Florida :
State Univ. College of music, cop. 2006. 109 p.
3. Birch M. Jazz Mind and Classical Hands: Roland Dyens and His Stile of
Arranging and Performing. URL: <http://www.mybooklibrary.com/jazz-mind-and-classical-hands-amazon-s3.html>.
4. Roland Dyens: Anyway (2008). URL:
<https://www.discogs.com/ru/release/11834643-Roland-Dyens-Anyway>
5. The Biography of Roland Dyens / Roland Dyens: guitariste, compositeur,
professeur. URL: Mode of access: <http://www.rolanddyens.com>